

Musa Aleyhisselam

İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerden. Peygamberler içinde üstünlükleri olan ve kendilerine “ulü'l-azm” denilen altı peygamberin üçüncüsüdür. Allahü teâlâ ile konuştuğu için, “Kelmullah” denilmiştir. Benî İsrail'e gelmiştir. Yakub aleyhisselamın soyundandır. Harun aleyhisselamın kardeşidir. Babasının ismi İmrân'dır. Annesinin ismi Nüceyb veya Nâciye veya Yuhâbil'dir.

Hazret-i Yusuf'tan sonra, Mısır'da, İsrailoğulları iyice artıp çoğaldı. Bunlar hazret-i Yakub ve hazret-i Yusuf'un bildirdikleri dîne inanıyorlar ve emirlerini yerine getiriyorlardı. Mısır'ın eski yerlisi Kıbtî kavmiyse yıldızlara ve putlara taparlardı ve İsrailoğullarına hakâret gözüyle bakar, başlarında bulunan firavunlar onları esir gibi ağır işlerde kullanırlardı. Onların çoğalmasından endişe ederlerdi. Benî İsrail, Kıbtî kavminin kötü muâmelelerinden ve firavunların ağır tekliflerinden bezmiş, usanmışlardı. Bu bakımdan dedelerinin eski yurtları olan Ken'ân diyârına gitmek isterlerdi. Fakat firavunlar onların Mısır'dan çıkmasına izin vermeyip, eziyetlerini artırırlardı.

Mısır'ın idâresini elinde bulunduran ve firavun denilen krallar, kendilerine mezar olarak dağ gibi piramitler yaptırıyorlar ve bu piramitlerin yapımında binlerce insanı zorla çalıştırıyorlardı. Allahü teâlâyı inkâr edip, ilâhlık dâvâsında bulunuyorlardı. Bu zamanda falcılık, sihirbâzlık meslek hâline getirilmiş ve ülkenin her tarafında kâhinler, sihirbâzlar türemişti. Bu sırada Mısır halkının başında bulunan Firavun bir gece rüyâsında Kudüs tarafından çıkan bir ateşin Mısır'ın yerli halkı Kıbtîleri yaktığını, İsrailoğullarına ise hiç zarar vermediğini gördü. Bu rüyâyı yorumlayan kâhinler, İsrailoğullarından bir erkek çocuk dünyâya gelecek, senin saltanatını yıkacak ve sen helâk olacaksın, dediler. Bunun üzerine Firavun on iki kabîle hâlinde olan ve her bir kabîlenin başında bir idârecisi bulunan İsrailoğullarının birleşmesinden de iyice endişelendi. İsrailoğullarından doğacak erkek çocukların öldürülmeleri için kânun çıkardı.

Bu hâdise karşısında İsrailoğullarının sıkıntıları iyice arttı. Firavun'un emrine karşı gelenler topluca öldürülmeye başlandı. Bu sırada doğan Musa aleyhisselamın annesi onun da öldürülmesinden korkmuş ve çok endişelenmişti. Kur'an-ı kerîm'de onun kalbine meâlen şöyle ilhâm edildiği bildirilmektedir:

“Musa'nın annesine şöyle ilhâm ettik: Bu çocuğu (Musa'ya) emzir; sonra öldürülmesinden korktuğun zaman onu suya (Nil Nehrine) bırakıver, boğulmasından korkma, ayrılmasından kederlenme. Çünkü biz, muhakkak onu sana geri vereceğiz ve kendisini peygamberlerden yapacağız.” (Kasas sûresi: 7)

Musa aleyhisselamın annesi onu bir sandığın içine koyup Nil Nehrine bıraktı. Nehir üzerinde akıp giderken akıntı onu Firavun'un sarayına doğru sürükledi. Firavun'un hanımı Âsiye, sandığı görerek yakalayıp saraya götürdü. Sandığı açıp içinde nûr topu gibi bir çocuk görünce onu cân u gönülden sevip; “Aman bunu öldürmeyiniz. Belki büyür de işimize yarar, yâhut onu oğul ediniriz...” dedi. Onu emzirmek için pekçok süt analar getirtti. Musa aleyhisselam hiçbirisinin memesini almadı.

Annesi, çocuğunun Firavun'un sarayına alındığını ve süt annesi arandığını

öğrendi. Süt annesi olabileceğini söylemesi için kızını yâni hazret-i Musa'nın kardeşini gönderdi. Kardeşi saraya gidip; "Size bu çocuğu emzirecek, onu güzel yetiştirecek bir hanımı haber vereyim mi?" dedi. Bunun üzerine Musa aleyhisselamın annesini getirttiler. Musa aleyhisselam onun memesini aldı ve bunun üzerine Firavun'un hanımı Âsiye onu süt anneliğine kabûl etti. Böylece kimsenin haberi olmaksızın kendi oğlunu Firavun'un sarayında emzirip büyüttü...

Musa aleyhisselam Firavun'un sarayında büyüdüktan sonra sarayı terkedip akrabâsının ve büyük kardeşi Harun'un yanına gitti. Bir gün gördü ki; İsrailoğullarından biriyle bir Kıbtî kavga ediyor. Hazret-i Musa aralarına girip ayırmak için Kıbtîyi itip hafifçe göğsüne vurdu. Kıbtî yere düşüp öldü. Hazret-i Musa elinden böyle bir kazâ çıkmasına üzüldü. Firavun'un şerrinden çekinip, Mısır'dan ayrılarak Medyen'e gitti. Orada peygamber olan Şuayb aleyhisselamla buluşup, on sene Medyen'de kaldı ve Şuayb aleyhisselamın kızıyla evlendi. Daha sonra Mısır'a gitmek üzere Medyen'den ayrıldı.

Tur Dağına geldiği sırada mekânsız olarak Allahü teâlâ ile konuştu. Kendisine ve kardeşi Harun aleyhisselama peygamberlik verildi. Elindeki asânın yılan olması mucizesi ve elini koynuna sokup çıkarınca bembeyaz olup, ışık yayması mucizeleri verildi. Sonra da Kur'ân-ı kerîm'de meâlen şöyle vahyedildiği bildirilmektedir:

"Bu iki mucize Firavun ve adamlarına karşı Rabbinin iki delîlidir. Doğrusu onlar yoldan çıkmış bir millettir. Firavun'a git, doğrusu o azmıştır." (Kasas sûresi: 32-33)

Hazret-i Musa Mısır'a varıp, kardeşi Harun aleyhisselam ile görüşüp, durumu anlattı. Firavun'a gidip onu dîne dâvet ettiler. İsrailoğullarını serbest bırakmasını istediler. Firavun ilâhlık dâvâsında bulunarak kabûl etmedi. Bunun üzerine Musa aleyhisselam elindeki asâsını yere bıraktı. Kocaman bir ejderhâ olup, hareket etmeye başladı. Elini koynuna sokup çıkardı, eli bembeyaz göründü. Bu mucize karşısında şaşırıp kalan Firavun, durumu vezirlerine anlatınca, o sihirbâzdır dediler. Hazret-i Musa; "Size gelen gerçeğe dil mi uzatıyorsunuz. Bu, sihir değildir. Bu, her şeyin yaratıcısı olan Allahü teâlânın verdiği bir mucizesidir." diyerek onları îmâna çağırdı. Firavun ve adamları hazret-i Musa'nın sözlerini dinlemediler. Gösterdiği mucizelere inanmayıp, sihirdir diye ısrâr ettiler. Firavun; "Ey Musa! Sihirbâzlığın ile bizi yurdumuzdan çıkarmaya mı geldin? Biz de sana sihir göstereceğiz. Bir vakit ve yer tâyin et." diyerek ülkesindeki bütün sihirbâzları topladı.

Musa aleyhisselam Allahü teâlâyâ dua ederek, sihirbazlarla karşılaşmayı kabûl etti. Mısır halkı önünde sihirbazlarla karşı karşıya geldiler. Sihirbazlar ellerindeki ip ve sopaları yere attılar, göz bağcılık ile bir takım yılanlar geziyor gibi gösterdiler. Bu sırada Musa aleyhisselam elindeki asâsını yere bırakıverdi. Mucize olarak dehşetli ve çevik bir ejderhâ olup, sihirbazların yere attıkları ve yılan gibi gösterdikleri şeyleri yuttu. Bunu gören sihirbazlar; "Bu mutlaka insan gücünün dışında bir mucizedir." dediler ve hazret-i Musa'ya îmân ettiler. Bu hâdisde karşısında Firavun iyice azgınlaşıp, baskı ve zulmünü arttırdı. Musa aleyhisselama inananları şehit ettirdi. Hazret-i Musa'ya îmân etmiş olan kendi hanımı Âsiye'yi de şehit etti.

Firavun ve kavmi küfürde ve imansızlıkta ısrâr edince, Allahü teâlâ onlara çeşitli belâlar verdi. Önce şiddetli bir kuraklık oldu ve çetin bir kıtlığa tutuldular. Sonra su baskını, çekirge, haşarât ve kurbağa istilâsına uğradılar. Başlarına belâ geldikçe hazret-i Musa'ya gidip belânın kaldırılmasını ve îmân edeceklerini söylediler. Fakat belâ kalkınca azgınlıklarına devâm ederek îmân etmediler. Tekrar belâlar başlarına geldi. Buna rağmen îmân etmediler. Firavun ve kavmine gönderilen bu belâlar Kur'ân-ı kerîm'in A'raf sûresinde bildirilmektedir.

Firavun ve kavmi, Musa aleyhisselamın gösterdiği mucizeler karşısında İsrailoğullarının Mısır'dan gitmelerine izin verdi. Musa aleyhisselam bir vakit tâyin ederek bir gece vakti bütün İsrailoğullarını toplayıp Mısır'dan çıktı. Bunun üzerine Firavun izin verdiğine pişmân oldu. Derhâl askerini toplayıp, peşlerine düştü ve sabaha doğru onlara Kızıldeniz kenarında yetiştirdi. Önlerinde denizi arkalarında düşmanı gören İsrailoğulları endişeye kapıldılar. Bu sırada Allahü teâlâ Musa aleyhisselama meâlen;
“Asân ile denize vur.” (Şuarâ sûresi: 63) diye vahyetti. Hazret-i Musa bu emir üzerine asâsını denize vurdu. Deniz hemen ikiye ayrıldı her bir tarafı yüksek bir dağ gibiydi. Önlerine çok geniş ve kupkuru on iki tâne yol açıldı. On iki sülâle olan İsrailoğulları bu yollardan yürüyüp karşıya geçtiler. Firavun, askerleriyle birlikte peşlerine düşüp denizde açılan yola dalınca, açılan yol kapanıp sular kavuştu. Firavun, askerleriyle birlikte boğuldu.

Firavun boğulmak üzere iken “inandım” demişse de onun ye'se kapılarak söylediği bu sözü kabul olunmadı. Bu hususta Kur'ân-ı kerîm'de meâlen şöyle buyrulmaktadır:

“İsrailoğullarını denizden geçirdik. Firavun ve askerleri haksızlık ve düşmanlıkla arkalarına düştüler. Firavun boğulacağı anda, İsrailoğullarının îmân ettiğinden (Allah'tan) başka bir ilâh olmadığına inandım, artık ben de Müslümanlardanım.” dedi. (Yunus sûresi: 90)

Ancak Allahü teâlâ Firavun'un îmânını kabul etmedi ve ona Cebrâil aleyhisselam vâsıtasıyla şöyle hitap buyurdu:

“Şimdi mi inandın daha önce baş kaldırmış ve bozgunculuk etmiştin.” (Yunus sûresi: 91) **“Biz de bugün seni cansız bedenle denizden yüksek bir yere atacağız ki, arkadan geleceklere bir ibret olasın. Bununla beraber doğrusu insanlardan birçok kimseler âyetlerimizden (ibret verici mucizelerimizden) gâfildirler.”** (Yunus sûresi: 92) Tefsîr âlimlerinden Zemahşerî bu âyeti şöyle tefsir etmiştir:

“... Seni deniz kenarında bir köşeye atacağız... Cesedini tam, noksansız ve bozulmamış hâlde çıplak ve elbisesiz olarak, senden asırlar sonra geleceklere bir ibret olmak üzere koruyacağız.”

Firavun'un cesedi bir İngiliz araştırma ekibi tarafından Kızıldeniz kenârında kumlar arasında bulunarak İngiltere'ye götürülmüştür. Hâdisenin olduğu zamandan bugüne kadar üç bin yıl geçmiş olmasına rağmen, Firavun'un vücudu bozulmamış, etleri dökülmemiş, tüyleri kaybolmamış hâliyle secde eder vaziyette Londra'daki meşhur British Museum'da sergilenmektedir.

Musa aleyhisselam Kızıldeniz'i geçtikten sonra, İsrailoğullarını Ken'an diyârına doğru götürdü. Yolda putperest bir kavmin yurduna uğradılar. Bu kavim öküz sûretinde yapılmış bir puta tapıyorlardı. Onların bu hâlini gören

İsrailoğulları onlara meyl ettiler. Hazret-i Musa'ya; "Yâ Musa! Onların tanrıları gibi bize de bir tanrı yap." dediler. Hazret-i Musa onlara; "Siz câhil bir kavimsiniz. Allahü teâlâ size nîmet ve kurtuluş verdi. Allahü teâlâyâ îmân ediniz, şirkten ve putlardan kaçınınız..." diye nasîhat etti.

Allahü teâlâ Musa aleyhisselama bir kitap indireceğini vâdetmişti. Tûr Dağına çıkması bildirildi. Musa aleyhisselam, kardeşi Harun'u (aleyhisselam) yerine vekil bırakıp, kendisi Tûr Dağına gitti. Kırk gün Tûr Dağında kalıp, ibâdet etti. Vâsitasız olarak Allahü teâlânın kelâmını işitti. Bu sırada Tevrat kitâbı nâzil oldu.

Musa aleyhisselam Tûr'da iken, Sâmirî adında bir münâfık İsrailoğullarının ellerindeki altınları topladı. Eriterek bir buzağı heykeli yapıp işte sizin ilâhınız budur diyerek İsrailoğullarını aldatınca, buzağıya tapmaya başladılar. Harun aleyhisselam her ne kadar nasîhat ettiyse de dinlemeyip, ona karşı çıktılar.

Musa aleyhisselam Tûr'dan dönünce, bu hâle çok gadaplanıp Sâmirî'yi reddetti ve yaptığı buzağı heykelini yakıp denize attı. Sâmirî de insanlardan ayrı ve uzak, vahşî bir şekilde, başkaları ona yaklaşmadığı gibi, o da başkalarına yaklaşamaz hâlde yaşadı. Bu hâlde bulunan Sâmirî sahrâda perişan bir hâlde helâk oldu. Harun aleyhisselama bu durumu sorunca; "Nasîhat ettim dinlemediler. Az kaldı beni öldüreceklerdi." dedi. Böylece hazret-i Musa'nın gadabı geçti. Onlara, kendisine Tevrat'ın indirildiğini bildirdi. İsrailoğulları da Tevrat'ta bildirilen hükümlerle amel etmeye başladılar. Putlara tapmaktan vazgeçtiler. Şirkten kurtulup, Allahü teâlâyâ îmân ve ibâdet ettiler.

İsrailoğulları Tih Sahrasında kaldıkları sırada Musa aleyhisselamın bildirdiklerine uymayıp yine taşkınlık gösterdiler. Musa aleyhisselamdan çeşitli isteklerde bulundular. Allahü teâlâ Musa aleyhisselamın duası üzerine, Tih Sahrasında susuz kalan İsrailoğullarına su ihsân etti. Allahü teâlânın emriyle Musa aleyhisselam asâsını yere vurup, on iki tâne pınar fışkırıp İsrailoğulları içtiler. Allahü teâlâ onlara "selva" denilen bıldırcın eti ve "men" denilen kudret helvası ihsân etti. Nihâyet; "Biz bunları yemekten usandık, bakla, soğan gibi hubûbat ve sebze isteriz" dediler.

Bu nîmetlere karşı nankörlük yapan İsrailoğulları, Musa aleyhisselamın Ken'an diyârında bulunan Cebbâr (zâlim) kavimlerle harp etmeleri isteğini de kabul etmediler. Musa aleyhisselama; "Sen ve Rabbin cebbârlara karşı gidip savaş edin." dediler. Musa aleyhisselamın akrabâlarından olan Karun, Musa aleyhisselama karşı iftirâda bulunduğu için malları ve servetiyle yerin dibine battı. İsrailoğulları böyle taşkınlıklar gösterdikleri için Allahü teâlâ onları kırk sene müddetle Tih Sahrâsında kalmakla cezâlandırdı. Kırk sene müddetle Tih Sahrâsında şaşkın ve perişan bir hâlde dolaşan İsrailoğulları, perişan hâlde telef oldular.

Nihâyet aradan epey bir zaman geçip İsrailoğullarının çocukları itâatkâr ve savaşıacak bir tarzda yetiştiler. Bu sırada Harun aleyhisselam da vefat etti.

Musa aleyhisselam, İsrailoğullarını alıp, Lut Gölünün güney tarafına getirdi. Buradan da hareket ederek Üç bin Unk adında zâlim bir kralın ordusu ile savaş yapıp gâlip geldiler. Böylece Şeria Nehrinin doğusuna sâhip oldular.

Eriha şehrinin karşısındaki dağa çıktılar. Buradan Ken'an diyârı gözükiyordu. Bu sırada yüz yirmi yaşında bulunan Musa aleyhisselam vefat etti.

Musa aleyhisselamın nerede vefat ettiği ve kabrinin nerede olduğu husûsunda muhtelif rivâyetler vardır. Kudüs civârında veya Nebû Dağında olduğu bu rivâyetlerdendir. Hazret-i Musa'nın şerîati (bildirdiği dîni) hazret-i İsa'nın gönderilmesine kadar devâm etti. İkisi arasında gelen peygamberler hep Musa aleyhisselamın şerîati ile amel etmekle mükellef oldular. İsrailoğulları daha sonra Tevrat'ı değiştirip hak dinden uzaklaşıp yetmiş bir fırkaya ayrıldılar. Bunlara Yahudiler denilmiştir.

Musa aleyhisselamın mucizeleri:

1. Asâsının ejderhâ (büyük yılan) olması.
2. Yed-i Beydâ: Sağ elini koynuna sokup çıkarınca, güneş gibi parlaması. Bu nûru gören düşmanları kaçırdı.
3. Kavmiyle Kızıldeniz'in kenarına gelince asâsını vurup denizde yol açması.
4. Tih Sahrâsında kavminin susuz kalıp, su istemeleri üzerine asâsını bir taşa vurup Benî İsrail'in kabîleleri adedince, on iki pınar akıtması.
5. Firavun ve Kıbtî kavmi İsrailoğullarına zulüm ettiği ve Musa aleyhisselama inanmayıp isyân ettiklerinde, Allahü teâlâ hazret-i Musa'ya tûfân mucizesini vermiştir. Çok şiddetli yağmur yağdı. Öyle bir karanlık ve fırtına oldu ki, kimse evinden dışarı çıkamadı. Ayın ve güneşin ışığı görünmez oldu. Kıbtîlerin evlerini su bastı. Ayakta durur oldular. Su boğazlarına kadar yükseldi. İsrailoğullarının evlerine ise bir damla su girmedi. Firavun ve Kıbtî kavmi, bu belânın kaldırılmasını ve îmân edeceklerini söylediler. Kaldırıldı fakat yine îmân etmediler ve başka belâlara ducâr oldular.
6. Kıbtî kavminin ekinlerini, meyvelerini ve giydikleri elbiselerini, evlerinin tavanlarını yiyen çekirge sürülerinin istilâsına uğramaları mucizesi. Bu çekirgeler İsrailoğullarına hiç dokunmayıp, Firavun'un kavmi Kıbtîlere musallat olmuştur.
7. Kumnel yâni bit ve ekin böceği denen haşeratın Musa aleyhisselamın mucizesi olarak Kıbtî kavmine musallat olması.
8. Kurbağa mucizesi. Kıbtî kavmi her belâyâ tutuldukça, belâ kaldırıldığında îmân edeceklerini söylemelerine rağmen, sözlerinden vazgeçmeleri üzerine üst üstüne belâyâ tutuldular. Kurbağaların istilâsına uğramaları da bu şiddetli belâlardan biridir. Kurbağalar, yiyeceklerine, içeceklerine düşer, kalırdı. Bir söz söylemek isteseler ağızlarını açarken birkaç küçük kurbağa ağızlarından mîdelerine girerdi. Geceleri üzerlerinde toplanan kurbağaların seslerinden uyuyamazlardı. Firavun, bu belâ kaldırıldığı taktirde, îmân edeceğini söylemesine rağmen, belâ kalkınca yine îmân etmedi.
9. Kan belâsı. Mısır'da bulunan bütün sular, Kıbtîlerin kaplarına doldurulurken kan hâlini alırdı. Böylece susuzluktan çâresiz kalmışlardı. İsrailoğullarına ise böyle bir şey olmazdı.

10. İsrailoğullarından biri öldürüldüğü vakit kimin öldürdüğü bilinemeyince, Musa aleyhisselamın duası ile dirilip, kendisini öldüreni haber vermiştir.

11. Musa aleyhisselam kavmiyle Tih Çölüne geldiği zaman, kavminin yiyeceği kalmadığı için, Musa aleyhisselama gelerek çoluk-çocuğumuzla açlığa dayanamıyoruz, dediklerinde Musa aleyhisselam Allahü teâlâyâ dua etti. Kudret helvâsı ve bildircin kebabı indi. Her ne zaman isteseler önlerinde hazır olurdu.

12. Hazret-i Musa'nın duası ile kuraklıktan kavrulup kuruyan ekinler, otlaklar ve meyveler eski hâlini almıştır.

13. Hazret-i Musa Tih Sahrâsında bulunan İsrailoğullarının durumunu merak edince bir kurt gelip onların hâllerini haber vermiştir.

14. Hazret-i Musa'nın duasıyla sarı dikenler altın olmuştur. Malı ve zenginliğiyle gururlanıp isyân etmesinden dolayı malı ve mülkü ile birlikte yere batırılan Kârûn, bu mucize karşısında âciz kalıp, hased ederdi.

15. Yolculukta hazret-i Musa'ya uzun mesâfeler kısılır, kısa zamanda çok uzak mesâfeleri katederdi.

Kur'ân-ı kerîm'de Musa aleyhisselamdan 136 yerde bahsedilmektedir. Hakkında çok hadîs-i şerîf vardır. Yine Kur'ân-ı kerîm ve hadîs-i şerîflerde Hızır aleyhisselam ile yaptıkları seyâhat bildirilmektedir. Vahyi tebliğ için Cebrâil aleyhisselam ona dört yüz kere gelmiştir.

Peygamber efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem buyuruyorlar ki:
“Kendimi, peygamberler arasında gördüm. Musa aleyhisselam ayakta namaz kılıyordu. Esmerdi, saçları dağınık ve sarkık değildi. Zât kabilesinden bir yiğit gibiydi.”

“... Sonra bizi altıncı semâyâ doğru yükseltti. Cibrîl (aleyhisselam) onun kapısını çaldı. Kim o! denildi. Cibrîl'dir dedi. Yanındaki kimdir? denildi. Muhammed'dir dedi. O'na “dâvet” gönderilmiş midir? denildi. Cibrîl O'na “dâvet”gönderilmiştir dedi. Onun üzerine bize açıldı. Ben orada Musa (aleyhisselam) ile karşılaştım. Bana merhabâ dedi ve hayır dua eyledi.”